

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 41/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 10 § och temporär ändring av 11 § i lagen om utkomststöd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 september 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av 10 § och temporär ändring av 11 § i lagen om utkomststöd (RP 138/2010 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat en lagmotion: Lag om ändring av 11 § i lagen om utkomststöd (LM 81/2010 rd — Päivi Räsänen /kd m.fl.), som remitterades till utskottet den 21 oktober 2010.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande (GrUU 34/2010 rd), som återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- omsorgsminister Paula Risikko
- bostadsråd Raimo Kärkkäinen, social- och hälsovårdsministeriet
- programdirektör Georg Henrik Wrede och konsultativ tjänsteman Jaana Walldén, undervisnings- och kulturministeriet
- överinspektör Liisa Winqvist, arbets- och näringsministeriet
- social- och patientombudsman Unto Ahvensalmi, Socialombudsmännen
- ordförande Lea Karjalainen, Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation-TVYY rf
- projektchef Ulla Nord och projektarbetare Katja Ollilainen, Helsingfors diakonissanstalt,, VAMOS-projektet
- juris licentiat Osmo Soininvaara.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Institutet för hälsa och välfärd
- Finlands Kommunförbund
- Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf
- Nationella verkstadsföreningen rf.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

I propositionen föreslås att lagen om utkomststöd ändras så att grunddelen av det utkomststöd som beviljas en myndig under 25 år kan sänkas också när han eller hon har avbrutit en utbildning eller vägrat delta i utbildning så att han el-

ler hon på de grunderna inte är berättigad till arbetslöshetsförmån.

Det föreslås också att giltighetstiden för den bestämmelse som tillämpas på utkomststödet och enligt vilken en del av utkomststödtagarnas inkomster lämnas obeaktade vid beviljande av

stödet förlängs till utgången av 2014 genom en temporär lagändring.

De föreslagna ändringarna baserar sig på förslag från kommittén för reformen av den sociala tryggheten (STM 2009:62).

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2011 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2011.

Lagmotionen

I lagmotion LM 81/2010 rd föreslås att gränserna för prioriterad inkomst enligt 11 § 3 mom. i lagen om utkomststöd höjs så att som inkomst inte beaktas minst 25 procent av förvärvsinkomsten när maximibeloppet för obeaktade inkomster är 175 euro per månad. Dessutom föreslås det att bestämmelsen permanentas.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Prioriterad inkomst

Regeringen föreslår att giltighetstiden för den bestämmelse som tillämpas på prioriterad inkomst sedan 2002 förlängs till utgången av 2010 genom en temporär lagändring. Enligt bestämmelsen lämnas 150 euro av den förvärvsinkomst en stödberättigad har obeaktad när utkomststöd beviljas.

Under försökets första fas (åren 2000—2005) gjordes en uppföljande undersökning av hur den prioriterade inkomsten påverkade utkomsten och man kom fram till att effekten var obetydlig. Undersökningen visade att försöket inte hade haft någon nämnvärd effekt på klienternas förvärvsinkomst eller sysselsättning. När lagen stiftades antog man att samordningen skulle leda till en markant ökning av antalet nya kunder.

Redan när det lagstiftades om försöket och när fristen vid tre olika tillfällen har förlängts har utskottet pekat på bristerna i samordningen av förvärvsinkomster och sociala förmåner — något som försöket nu har visat (ShUB 41/2001 rd, ShUB 35/2004 rd, ShUB 23/2006 rd och ShUB 18/2008 rd). Arbetsinkomster minskar i sig behovet av utkomststöd men ökar det genom att de minskar arbetsmarknadsstödet, den jämka- de dagpenningen och bostadsbidraget. Situationen kompliceras ytterligare av att samordningen sker med fördröjning, vilket medför extra administrativt arbete och innebär osäkerhet för klienten. Enligt utskottets uppfattning borde samordningen av förvärvsinkomster och sociala förmå-

ner i första hand involvera primära förmåner, varvid också behovet av återkrav skulle minska och beroendet av utkomststöd sjunka. För många av dem som får jobb innebär reformen ingen ekonomisk nytta eftersom andra förmåner justeras.

I propositionsmotiven påpekas att försöket också har haft negativa ekonomiska konsekvenser för klienterna eftersom det i vissa fall har lett till en striktare inkomstprövning. Bestämmelsen har tillämpats schematiskt utan att man har utnyttjat möjligheten att lämna mer än 20 procent av inkomsterna obeaktade.

Enligt utskottet är det motiverat att förlänga fristen för bestämmelsen om prioriterad inkomst. Även om försöket visar rätt obetydliga resultat har ändå en del av utkomststöds klienterna kunnat förbättra sina inkomster. Det att en del av förvärvsinkomsten prioriteras ligger i linje med principen att det alltid ska löna sig att arbeta. Utskottet menar att det är viktigt att under den tid lagen är i kraft reda ut försökets effekt på inkomst och arbete och verkningarna av samordningen.

Sänkt grunddel

Lagförslaget utvidgar kretsen av sökande som sänkningen av grunddelen kan tillämpas på. Som mest kan grunddelens belopp sänkas med 20 procent i fråga om en 18—20-årig person som saknar yrkesutbildning och vars behov av utkomststöd beror på att personen har avbrutit sin utbildning eller vägrat delta i utbildning så att han el-

ler hon inte heller är berättigad till arbetslöshetsförmån.

Förslaget leder till att unga som saknar yrkesutbildning behandlas på samma sätt som när det är fråga om att bevilja arbetsmarknadsstöd. För närvarande kan arbetsmarknadsstöd vägras på de nämnda grunderna men en ung person kan ändå beviljas utkomststöd till ett nästan lika stort belopp. Detta har på ett oändamålsenligt sätt kunnat vara ett hinder för att uppmuntra till utbildning. SATA-kommittén har i sitt förslag krävt att problemet rättas till.

Syftet är att möjligheten att sänka grunddelen för en ung person som vägrat delta i utbildning eller som avbrutit sin skolgång aktiverar denne att tillsammans med socialarbetare och arbetskraftsmyndigheterna reda ut sin egen livssituation och ta fram en målinriktad plan för att förbättra livskompetensen. Utskottet understryker att sänkningen av grunddelen inte får ske automatiskt utan prövning i det enskilda fallet. I stället för att straffa ska man överväga alternativ i samråd med klienten.

I samband med sänkningen av grunddelen ska enligt 10 § 2 mom. i lagen om utkomststöd alltid, om möjligt tillsammans med den som söker utkomststödet och vid behov i samarbete med arbetskraftsmyndigheterna och andra myndigheter, upprättas en handlingsplan för att hjälpa klienten att klara sig på egen hand. I en service-, vård- rehabiliterings- eller motsvarande plan som utarbetas enligt lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården kan man bland annat ta in klientens mål och planer när det gäller att skaffa jobb, alternativa utbildningsmöjligheter och -planer och andra åtgärder plus klientens roll i att genomföra planen. I det här sammanhanget går det också att försöka reda ut om den unga personen kan sysselsättas i någon annan bransch. Beviljandet av utkomststöd som en stödåtgärd i sista hand förutsätter att alla alternativa sätt att säkerställa försörjningen gått igenom. Enligt utskottet är det viktigt att planen görs i multiprofessionellt samarbete och att den unga vid behov erbjuds en möjlighet att utreda sitt hälsotillstånd och sin handlingsförmåga. Innan sysselsättningsåtgärder sätts in borde till-

gången till mentalvårdstjänster och missbrukarvård också tryggas för dem som behöver det.

Utskottet påpekar särskilt att unga personer utan yrkesutbildning är i en mycket svår position på arbetsmarknaden och löper stor risk att bli utslagna. Många av de ungdomar som lagförslaget gäller kan inte ens själva sätta fingret på orsaken till sitt handlande eller till varför försöken att skaffa utbildning eller aktivera sig har misslyckats. Många av dem är ändå villiga att bättra på sina arbetslivskunskaper, men de är i behov av annan hjälp innan de kan komma igång med sin utbildning.

För ungdomar utan yrkesutbildning är situationen extra svår när de faktiska utbildningsalternativen inte i något avseende motsvarar den unga personens förutsättningar eller när de utbildningsplatser som erbjuds är så långt borta från hemorten att risken för att studierna avbryts är överhängande. Bristen på utbildningsplatser leder till att de unga inte gör något alls om också sysselsättningsläget är svårt. Det borde finnas utbildningsplatser på olika håll i landet på ett sätt som beaktar de regionala behoven.

Det är mycket bekymmersamt, menar utskottet, att det finns uppskattningsvis 30 000 unga personer som varken får utbildning eller har något jobb men inte heller finns registrerade som arbetssökande hos arbets- och näringsbyråerna (Statistikcentralens Arbetskraftsundersökning i december 2009). Uppsökande ungdomsarbete och ungdomsverkstäder kunde utnyttjas effektivare för att hjälpa de här ungdomarna. Utskottet framhåller att regeringen måste se till att trygga anslagen bland annat för ungdomsarbete och ungdomsverkstäder.

Enligt 10 § 3 mom. i utkomststödslagen kan grunddelens belopp sänkas med ett större belopp än vad som nämns i 1 mom., dock sammanlagt med högst 40 procent om en person, efter att utkomststödet grunddel sänkts, utan grundad anledning vägrar delta i en arbetskraftspolitisk åtgärd eller genom sin verksamhet föranleder att ingen arbetskraftspolitisk åtgärd kan erbjudas honom eller henne och om han eller hon dessutom utan grundad anledning vägrar delta i handlingsfrämjande verksamhet enligt planen i 2

mom. Utskottet understryker att en sänkning av grunddelen med 40 procent på den grund som nu föreslås kan bli aktuell enligt prövning och endast om åtgärden seriöst kan antas tjäna sitt syfte. Möjligheten att sänka utkomststödets grunddel begränsas å andra sidan av utkomststödslagens 10 § 4 mom., bara om det inte äventyrar den utkomst som behövs för att trygga ett människovärdigt liv och sänkningen inte heller i övrigt kan anses oskäligen.

Dessa aspekter betonas också delvis i propositionsmotiven. Utskottet anser det nödvändigt att samma aspekter lyfts tydligt fram i anvisningarna till de som tillämpar utkomststödslagen.

Det är angeläget att effekterna av reformen följs upp och rapporteras till exempel i nästa steg av lagreformen. Enligt propositionsmotiven ska behovet av ändringar i utkomststödet utvärderas utifrån de åtgärder inriktade på utkomststödta-

garnas inkomster som SATA-kommittén har föreslagit. I reformen gäller det som sagt att lyfta fram det förebyggande utkomststöds roll och se till att utkomststöds grunddel är tillräckligt stor för att hålla jämna steg med utvecklingen i levnadskostnaderna (ShUB 18/2008 rd).

Lagmotion

Utskottet har godkänt 11 § i lagen om utkomststöd i den form regeringen har föreslagit. Av utskottets ståndpunkt följer att lagmotionen måste förkastas.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar och

förkastar lagmotion LM 81/2010 rd.

Helsingfors den 1 december 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Inkeri Kerola /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Håkan Nordman /sv

Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Seppo Särkiniemi /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION 1***Motivering***

Sänkningen av utkomststödets grunddel och i synnerhet den personliga planen för att aktivera en ung person är avsedd att hjälpa denne till egna initiativ och att hitta sin plats i samhället. Syftet är gott och omfattas av alla men de medel som föreslås i propositionen är misslyckade och främjar inte alls syftet. Sänkningen av det basala skyddet är inget incitament om det inte samtidigt finns resurser att komma den unga till mötes och i grunden titta på hans eller hennes situation.

För närvarande förmår inte vårt utbud av sociala och andra tjänster garantera ett människovärdigt bemötande av dem som löper risk att marginaliseras eller som redan blivit det. Den föreslagna sänkningen av grunddelen skulle vara möjlig bara i en situation där servicen fungerar bra och olika aktörer seriöst skulle kunna stödja den unga personen när den söker sig till utbildning och ut i arbetslivet. Nu lämnas ungdomarna ensamma och till yttermera visso hotar man med att beröva dem den sista lilla möjligheten att klara av vardagsbekymren. Det krävs helt andra metoder än den föreslagna sanktionsmodellen för att aktivera unga människor. De behöver skräddarsydd och övergripande service som på lång sikt uppmuntrar och hjälper dem att återgå till utbildning och därefter ut i arbetslivet.

Hela tanken bakom systemet med prioriterad inkomst är att främja en persons möjligheter att förbättra sin ekonomiska situation med små egna inkomster och småningom få fotfäste i arbetslivet. Man har kunnat konstatera att den bestämmelse som nu varit i kraft för viss tid har lett till en rättvisare behandling av utkomststöds klienterna, en skäligare inkomstnivå för de klienter som arbetar och dessutom fungerat som ett uppmuntrande incitament.

Med hushåll som mottar utkomststöd avses ett enpersonshushåll eller en sådan familj som defi-

nieras i 3 § i lagen om utkomststöd. Den prioriterade inkomstens maximibelopp gäller för ett hushåll. Exempelvis i ett hushåll med två personer kan båda makarna ha inkomster, men deras sammanlagda prioriterade inkomst får uppgå till högst 150 euro per månad. Maximibeloppet är alltså det samma oberoende av om det finns en eller två inkomsttagare i familjen. Jag föreslår att maximibeloppet för prioriterad inkomst ska vara personbundet.

Av utkomststödstagarna bor 71 % i enpersoners hushåll medan ensamföräldrarna utgör ca 12 %. En fjärdedel av ensamföräldrarna får utkomststöd. Enligt Stakes har den prioriterade inkomsten framför allt gagnat kvinnliga ensamföräldrar, dvs. uppmuntrat dem att skaffa förvärvsinkomster. Det är motiverat att höja gränsen för det prioriterade beloppet för att stödja dessa ekonomiskt sårbara hushåll. Det nuvarande beloppet är likaså otillräckligt med tanke på arbetslösa tvåpersonshushåll, om systemet ska ha önskad effekt. För att människor som står utanför arbetslivet och får utkomststöd ska fås att ta emot tillfälliga eller deltidsjobb med väldigt få arbetstimmar bör maximibeloppet för den prioriterade inkomsten höjas. Om gränsen för den prioriterade inkomsten höjs så att minst 25 procent lämnas obeaktat och maximibeloppet är 175 euro krävs det bara en satsning på ca 15 miljoner i statsbudgeten. Jag föreslår att bestämmelsen permanentas.

Förslag

Jag föreslår

*att lagförslaget godkänns med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**) och*

*att ett uttalande godkänns (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av (utesl.) 11 § i lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 11 § i lagen om utkomststöd (1412/1997) ett nytt 3 mom. som följer:

10 §
(Utesl.)

värvsinkomsterna, dock högst 175 euro per månad.

11 §

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.
(Utesl.)

Inkomster som ska beaktas

Som inkomster beaktas inte, utöver det som föreskrivs i 2 mom., minst 20 procent av för-

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en proposition med ett förslag

att maximibeloppet för prioriterad inkomst ska betraktas som personligt.

Helsingfors den 1 december 2010

Päivi Räsänen /kd

RESERVATION 2

Motivering

Riksdagen föreslår en ändring i 10 § i lagen om utkomststöd som reglerar grunderna för sänkning av utkomststödet. Enligt propositionen kan grunddelens belopp i framtiden sänkas också i fråga om en person under 25 år som saknar yrkesutbildning och vars behov av utkomststöd beror på att personen har avbrutit sin utbildning eller vägrat delta i utbildning så att han eller hon inte heller är berättigad till arbetslöshetsförmån. Som motivering anför man att det har funnits lägen där man avslagit begäran om arbetsmarknadsstöd på de nämnda grunderna samtidigt som man har kunnat betala utkomststöd till nästan samma belopp. Enligt propositionen har utbetalningen av utkomststödet eventuellt motverkat det incitament som avslaget på arbetsmarknadsstödet skulle vara för att klienten skulle söka sig till en utbildning.

Redan i dagsläget ligger utkomststödet på en allt för låg nivå och om det dessutom skärs ned med 40 procent äventyras människors oundgängliga utkomst.

Fel att bestraffa unga—först måste bristerna i servicen åtgärdas

Enligt vår uppfattning är det inte rätt att skära ned utkomststödet för att någon har vägrat delta i utbildning. Enligt experter är en sådan vägran, eller avbruten skolgång, i allmänhet ett tecken på en svår livssituation. Då är det bättre att uppmuntra och ge personlig service i stället för att skära i utkomststödet, som redan nu ligger på en för låg nivå. Av expertutlåtanden framgår det att tusentals, rentav tiotusentals, unga människor av väldigt olika skäl inte är kapabla till arbetspraktik, arbetslivsträning, utbildning i arbete eller arbete. Orsaken kan vara bostadslöshet, missbruk, inslärningssvårigheter, depression eller stress. De är inte kapabla att själva ta tag i sitt liv.

För tillfället lyckas vårt utbud av tjänster inte identifiera de ungas behov eller hjälpa dem att

lösa problemen. Socialarbetarna hinner inte träffa alla sina klienter eller göra en mångsidig utvärdering av den ungas situation. Det tvång som regeringen föreslår i propositionen kan fungera när de unga står inför faktiska alternativ och har tillgång till service. Det finns en risk att sänkningen av grunddelen blir en automat. Utan tillräcklig service och tillräckligt stöd kränker sänkningen av utkomststödet unga människors människovärde i en svår livssituation. Deras handlingsförmåga kan rentav försämrans när man än en gång bevisar för dem att de inte duger till någonting - inte ens till att leva enligt lagens paragraf.

Hotet om sänkning av utkomststödet kan också leda till att den unga kommer in på en utbildning som är olämplig för honom eller henne och som de facto ändå inte hjälper personen att komma in i arbetslivet. I kombination med de gällande bestämmelserna kan förslaget leda till att utkomststödet kan sänkas med 20 procent för en person under 25 år också när han eller hon vill utbilda sig i stället för att jobba. Om en ung person utan utbildning anser att arbetslivet bättre motsvarar hans eller hennes behov och därför avbryter en utbildning eller vägrar utbildning, är det oskäligt att sänka utkomststödet om inte samhället eller Arbetskraftsmyndigheterna kan anvisa den unga ett jobb. Enligt 18 § i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring. I samma paragraf talas dessutom om rätten till sysselsättningsfrämjande utbildning. Den föreslagna lagändringen pekar snarare på ett utbildningstvång.

När det system som ska styra in unga människor på arbete eller utbildning inte fungerar ordentligt på grund av resursbrist kan inte heller den föreslagna reformen, som innebär en sänkning av utkomststödet grunddel, fungera som incitament. Regeringen har slagit in på en ohållbar linje när den ökar tvånget samtidigt som den bland annat genom produktivetsprogrammet försämrar viktig service inom Arbetskraftsförvalt-

ningen. Vi föreslår därför att förslaget till ändring av 10 § i utkomststödslagen förkastas.

Bättre utkomststöd och grundtrygghet

Utgångspunkten måste vara att grundtryggheten förbättras så att nivån på de primära stöden höjs i syfte att komma till rätta med bidragsberoendet. Utkomststödet borde samtidigt förbättras så att man bättre kunde beakta vad som avses med oundgängliga utgifter i dagens värld. I sin skuggbudget föreslår socialdemokraterna bland annat en höjning av grunddelen för barn som en av de mest brådskande åtgärderna. I stället för att re-

geringen skulle förbättra situationen för dem som förtjänar minst och är mest utsatta föreslår den nu att dessa personers ställning ytterligare ska försämrats. Enligt vår uppfattning är det helt oskäligt och vi kan inte godkänna den föreslagna åtgärden.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

Lag

om (utesl.) temporär ändring av 11 § i lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut

(utesl.)

fogas till 11 § i lagen om utkomststöd (1412/1997) temporärt ett nytt 3 mom. som följer:

10 §
(Utesl.)

11 §
(Som i ShUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i ShUB)

Helsingfors den 1 december 2010

Anneli Kiljunen /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Satu Taiveaho /sd

RESERVATION 3

Motivering

Regeringen föreslår att lagen om utkomststöd ändras så att grunddelens belopp i framtiden kan sänkas också i fråga om en person under 25 år som saknar yrkesutbildning när denne har avbrutit sin utbildning eller vägrat delta i utbildning så att han eller hon inte heller är berättigad till arbetslöshetsförmån.

Lagändringen skulle sänka utkomststödet med 20—40 procent för personer under 25 år som saknar yrkesutbildning om de vägrar delta i utbildning eller avbryter sin utbildning. Förslaget härstammar från den ökända SATA-kommittén och avsikten är att hindra ungdomar som inte deltar i någon utbildning från att utnyttja utkomststödet i en situation där de har förlorat sitt arbetsmarknadsstöd för att de vägrat delta i utbildning.

Vid ett första påseende kan förslaget förefalla motiverat. Är det inte helt rätt att utbildnings-skygga ungdomar med hjälp av denna käpp "aktiveras", dvs. tvingas att delta i utbildning som någon tror att skulle vara till nytta för dem?

Enligt expertyttranden är det inte alls så. De ungdomar som har förmåga att studera eller arbeta söker sig självmant till det utan sanktioner. De som har bestämt sig för att leva som de själva vill låter inte pengarna påverka deras livsstil och bryr sig därför inte ifall utkomststödet sänks. Det finns inte många sådana och lagen påverkar inte deras attityd. Det går inte att pigga upp dem med några käppar.

Utskottets betänkande beskriver utmärkt och heltäckande de problem som arbetslösa ungdomar under 25 år kommer att drabbas av till följd av sänkningen av utkomststödet. Utskottsmajoriteten hade ett digert material för att formulera ett empatiskt, förklarande och beklagande betänkande. Inte en enda av de sakkunniga som utskottet hörde försvarade propositionen i detta avseende utan samtliga ansåg att förslaget är oskäligt för de unga som vägrar utbildning för att de saknar förutsättningar.

Pudelns kärna är de ungdomar som inte har kapacitet för vare sig utbildning eller arbete. De kan ha en varierande bakgrund med allt från bostadslöshet till inläringsssvårigheter, panikstörningar till normal skygghet, besvärliga hemförhållanden till marginalisering. De här och många andra skäl hindrar unga personer från att utbilda sig och skaffa sig jobb. Det finns flera tusen unga i denna situation i Finland och antalet växer kraftigt. För dem är lagförslaget oskäligt, ja rentav ödesdigert.

För tillfället lyckas vårt utbud av tjänster inte identifiera de ungas behov eller hjälpa dem att lösa problemen. Socialarbetarna hinner inte träffa alla sina klienter eller göra en mångsidig utvärdering av den ungas situation. För att inte tala om de unga som hotar att helt dra sig ur alla former av social samvaro. Deras antal beräknas uppgå till 30 000.

Det är oskäligt att straffa unga i en kaotisk livssituation som inte kan leva upp till lagens bokstav genom att sänka deras utkomststöd. Marginaliserade och utsatta ungdomar kämpar mot indrivningsföretag, utmätning och böter och gör sitt allt för att få utkomststödet grunddel, som för närvarande är 417 euro per månad, att räcka till. Att sänka stödet kränker dessa ungdomars människovärde och kan rentav försämra deras handlingsförmåga när man än en gång bevisar för dem att de inte duger till någonting—inte ens till att leva enligt lagens paragraf. Det motiverar dem inte till utbildning eftersom de inte har förmåga att utbilda sig utan ett starkt stöd. Och någon sådant stöd finns inte att få i tillräcklig utsträckning.

Utskottsmajoriteten föreslår i betänkandet att grunddelen kan sänkas "bara om det inte äventyrar den utkomst som behövs för att trygga ett människovärdigt liv och sänkningen inte heller i övrigt kan anses oskälig". Därefter presenteras i betänkandet en rad förfaranden som borde tillgripas för att människovärdet inte skulle kränkas. Utskottsmajoriteten vet ändå att en sänk-

ning på 40 procent alltid minskar förutsättningarna till en människovärdigt liv och att även en sänkning på 20 procent kan göra det. Det handlar om en sekundär förmån.

Utskottsmajoriteten vet också att även om dess förfaringssätt i teorin skulle kunna förhindra att någon drabbas av sänkt utkomststöd kommer så inte att ske i praktiken eftersom det inte finns tillräckliga resurser för social- och ungdomsarbete till stöd för ungdomarna.

Om förslaget träder i kraft bestraffar det oskyldiga och olyckliga ungdomar som i värsta fall bland annat får betala för sina föräldrars eller rentav far- eller motföräldrars "synder", det vill säga för långtidsarbetslöshet som leder till

att marginalisering håller på att bli verklighet i tredje led.

Av det som sägs ovan framgår att lagförslaget när det gäller 10 § är ohållbart oskäligt och bör därför förkastas. Eftersom den fördel som förslaget till 11 § innebär är klart mindre än den skada 10 § orsakar bör hela lagförslaget förkastas, om 10 § godkänns.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

Lag

om (utesl.) temporär ändring av 11 § i lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut

(utesl.)

fogas till 11 § i lagen om utkomststöd (1412/1997) temporärt ett nytt 3 mom. som följer:

10 §
(Utesl.)

11 §
(Som i ShUB)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i ShUB)

Helsingfors den 1 december 2010

Erkki Virtanen /vänst
Marjaana Koskinen /sd